

Meissonier's uitvoering van zijn figuurtjes is bewonderenswaardig. Hij is een Vlaming zonder de fantasie, de bekoring, de kleur, de naiveteit en de pijp!"

Al deze uitingen zijn van een man met een wel zeer helderen kijk op de schilderkunst, wien de tijd in bijna alle opzichten gelijk heeft gegeven. Een boutade schijnt de aanval op Millet, die, merkwaardig genoeg, ook eens door Huysmans op een onredelijke manier is gelaakt, omdat hij de boeren in beklag bracht....

„M. Millet zoekt in het bijzonder naar den stijl, hij verbergt dit niet, hij stelt er zijn eer in. Maar iets van het belachelijke dat ik vond in de leerlingen van M. Ingres kleeft hem aan. De stijl brengt hem ongeluk. Zijn boeren zijn pedanten die van zich zelf een te hooge opinie hebben. Zij stallen een soort sombere en noodlottige verstomptheid uit die mij lust geeft ze te haten. Of zij oogsten, of zij zaaien, of zij koeien laten weiden of schapen scheren, zij hebben altijd het air van te zeggen: Arme onterfden van deze aarde als wij zijn, toch zijn wij het die haar bevruchten. Wij vervullen een zending, wij oefenen een heilig ambt uit. In plaats van eenvoudig de natuurlijke poëzie uit zijn onderwerp te halen, wil M. Millet er met alle geweld iets aan toevoegen. Met hun monotone leelijkheid hebben al deze kleine paria's een philosophische, melancholieke en raphaelitische pretentie. Dit euvel, in M. Millet's schilderkunst, bederft al de schoone kwaliteiten die eerst den blik tot hem trekken.”

Hier hebben we, dunkt mij, een voorbeeld van een voor een criticus ongeoorloofd zich laten gaan, ter wille van de „litteratuur”. Het is geestig, het is „onderhoudend” maar het is niet heelemaal waar. Was het met matiging gezegd, was het binnen de perken der rechtvaardigheid gebleven, dan zou het matter klinken....

Baudelaire blijft in zijn critieken tot het eind heftig en veeleischend. Hij verwijt den vereerden leermeester Théophile Gautier te groote goedigheid. „Heeft misschien het uur van de Academie geslagen, het plechtige en bedwelmende uur, voor hem, dat hij zich al zulk een bonhomme toont?”

Zijn lof over Decamps was geen onvoorwaardelijke. De briljante schilder, dien men in de Goncourt's Manette Salomon eerst ziet uitschelden door Coriolis en later als een tot wanhoop stemmend voorbeeld aanbidden, had een tijdlang in teekeningen „willen concurreeren” met Raphaël en Poussin „Als Raphaël, Decamps belet te slapen, vaarwel dan onze Decamps! Wie zal ze voortaan maken? — Helaas, M. M. Guignet en Chacaton.”

Leerlingen, die een meester te dicht op den voet volgen, kunnen die visie zelf tegen maken en tot een manier maken wat bij hem een karakteristiek handschrift is. Wij weten het uit onze moderne blokkendooslandschappen en stillevens in vogelvlucht. Baudelaire schijnt nauwelijks billijk als hij zegt „die rauwe lucht, die brokken rots, die horizons van graniet,